

**ЕКОЛОГІЯ
ПРАВО ЛЮДИНА**

Верховенство права для захисту довкілля

Оцінка виконання Україною Угоди про асоціацію із ЄС у сфері охорони довкілля

НЕ ВИКОНАНО

БРІФ ПРО СТАН РЕАЛІЗАЦІЇ РЕФОРМ
(осінь 2021 р.)

НЕ ВИКОНАНО

Оцінка виконання Україною Угоди про асоціацію із ЄС у сфері охорони довкілля

Даний документ оцінює прогрес України у виконанні окремих зобов'язань за Угодою про асоціацію із ЄС в частині співробітництва із проведення інституційних реформ у сфері охорони навколишнього природного середовища (стаття 365 глави 6 «Навколишнє природне середовище» розділу V «Економічне і галузеве співробітництво»), а також із поступового наближення законодавства України у сфері охорони довкілля до законодавства ЄС, в частині окремих актів ЄС, передбачених додатком ХХХ до цієї глави 6 розділу V угоди.

Інституційні реформи

- *Екологічний контроль*

19.02.2020 року за номером 3091 у парламенті було зареєстровано [Проект Закону про державний екологічний контроль](#). 19.02.2021 законопроект було винесено у сесійну залу, але за результатами голосування направлено на повторне перше читання. Лише 15 липня 2021 доопрацьований законопроект було прийнято за основу. До другого читання до законопроекту запропоновано понад тисячу правок, більшість із яких зводять нанівець більшість положень запропонованої реформи, фактично закріплюючи зручний для забруднювачів та олігархів статус кво.

Не виконано

- *Відповідальність за екологічні правопорушення*

Питання поширення відповідальності за екологічні правопорушення на юридичних осіб частково охоплені [Проектом Закону про державний екологічний контроль](#). Більшість народних депутатів, що подали правки до другого читання заперечують введення адміністративно-господарських штрафів для суб'єктів господарювання – порушників природоохоронного законодавства.

Питання підвищення рівнів покарання за порушення природоохоронного законодавства також охоплені схваленою [Концепцією проектів Законів України “Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення” та “Про внесення змін до Кримінального кодексу України”](#) щодо забезпечення

невідворотності відповідальності за порушення вимог законодавства про охорону навколишнього природного середовища від 28 квітня 2021 року.

Натомість у публічний простір досі не винесений жоден законопроект у цій сфері.

Не виконано

- *Екологічний моніторинг*

На жаль, Україна досі не досягла суттєвих результатів у реформуванні системи екологічного моніторингу. Разом з тим, в березні 2021 року рішенням Ради національної безпеки і оборони України «Про виклики і загрози національній безпеці України в екологічній сфері та першочергові заходи щодо їх нейтралізації» підтверджено важливість екологічного моніторингу та доручено уряду у шестимісячний строк внести на розгляд Верховної Ради України проект закону щодо державної системи моніторингу довкілля. І парламент, і громадськість очікують на цей законопроект у встановлений Президентом строк.

Не виконано

Управління довкіллям та інтеграція екологічної політики у інші галузеві політики

- *Доступ до екологічної інформації та участь громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля*

Законодавство України у сферах доступу до екологічної інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля, досі не в повній мірі відповідає актам ЄС у відповідній сфері, переліченим у Додатку ХХХ до Угоди про асоціацію. І хоча проект закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України у частині доступу до екологічної інформації та участі громадськості в процесі прийняття рішень з питань, що стосуються довкілля», який усуває недоліки національного законодавства та забезпечує виконання зобов'язань в рамках Угоди про асоціацію, давно напрацьований у рамках проектів технічної підтримки, він досі не зареєстрований у парламенті.

Не виконано

Управління відходами та ресурсами

Ухвалення пакета законів у сфері поводження з відходами просувається надзвичайно повільно. 21.07.2020 проект [Закону України «Про управління відходами»](#) прийнято у першому читанні, але обсяг правок, поданих до другого читання, фактично заблокував подальше просування і рамкового, і похідних законопроектів у сфері управління відходами «Про батарейки, батареї та акумулятори», «Про відходи електричного та електронного обладнання, «Про упаковку та відходи упаковки» та ін.).

Єдиним точковим результатом у цій сфері можна вважати прийняття 01 червня 2021 Закону України «[Про обмеження обігу пластикових пакетів на території України](#)».

Не виконано

Охорона природи

04.12.2020 за номером 4461 у парламенті було зареєстровано [Проект Закону про території Смарагдової мережі](#). Разом з тим, 15.07.21 після розгляду у сесійній залі був направлений на повторне перше читання. Бізнес із різних секторів промисловості чинить суттєвий опір прийняттю цього законопроекту. Пропоновані різними лобістськими групами правки звужують коло видів діяльності, охоплених законопроектом, викривляють процедуру оцінки впливу на території Смарагдової мережі та іншим чином відходять від положень директив ЄС у цій сфері.

Не виконано

Промислове забруднення та техногенні загрози

- *Інтегрований довкіллевий дозвіл*

29.09.2020 за номером 4167 у парламенті було зареєстровано урядовий [Проект Закону про запобігання, зменшення та контроль забруднення, що виникає в результаті промислової діяльності](#). Прийняття законопроекту за основу було тричі провалено у парламенті, і згідно із регламентом знято з розгляду. Станом на вересень у Парламенті знову зареєстровано два законопроекти щодо впровадження інтегрованого довкіллевого дозволу, жоден із яких, на жаль, не є урядовим чи комітетським.

Не виконано

Генетично модифіковані організми

Україна досі не ратифікувала поправку до Організаційної конвенції щодо генетично модифікованих організмів. Розроблений раніше законопроект «Про державну систему біобезпеки при створенні, випробуванні, транспортуванні та використанні генетично модифікованих організмів» не був зареєстрований у парламенті. Інші законодавчі рамки у сфері генетично модифікованих організмів, в тому числі процедури прийняття рішень про вивільнення продукції з генетично модифікованими організмами у навколишнє природне середовище та консультацій з громадськістю у цій процедурі – не розроблені.

Не виконано

Висновки

Попри значні зусилля окремих посадовців, експертів різних проєктів технічної підтримки та громадського середовища, які роками напрацьовують необхідні законопроєкти у зазначених сферах, сильне промислове лобі не дозволяє провести основні екологічні реформи у державі. Показовим, зокрема, стало голосування за законопроєкт «Про запобігання, зменшення і контроль промислового забруднення», який був тричі провалений у парламенті виключно через його незручність для великих забруднювачів.

Із проаналізованих МБО «Екологія-Право-Людина» ключових горизонтальних та секторальних сфер у жодній не відбулося реального прогресу навіть на рівні прийняття необхідної нормативно-правової бази.

ЕПЛ закликає Президента України та Європейський Союз продовжувати й інтенсифікувати співпрацю в частині проведення інституційних реформ у сфері охорони довкілля (екологічний контроль, екологічний моніторинг), оскільки впровадження цих реформ є запорукою успішного державного управління сферою охорони довкілля та ефективної реалізації галузевих реформ (промислове забруднення, біорізноманіття, відходи, зміна клімату, ліси, атмосферне повітря тощо).

ЕПЛ закликає Президента України та Європейський Союз докласти зусиль для послаблення впливу олігархів на процес формування державної екологічної політики України, а Президента України – наповнити свої слова діями та очолити довгоочікуване проведення екологічних реформ в державі.